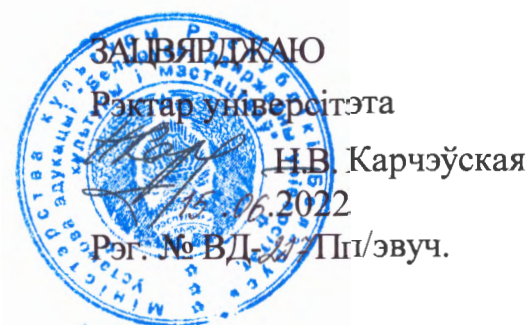

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ
БІБЛІЯТЭЧНА-БІБЛІАГРАФІЧНАЕ КРАЯЗНАЎСТВА

спецыяльнасці перападрыхтоўкі
2-23 02 71 Бібліятэказнаўства і бібліяграфія,
кваліфікацыя: бібліятэкар-бібліёграф,
у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам перападрыхтоўкі,
зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
28.09.2020 № 260, рэг. № 25-13/126

Распрацоўшчык праграмы:

А.В. Прадзеіна, дацэнт кафедры культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат педагагічных навук

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 07.06.2022 № 33

Саветам Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 14.06.2022 № 6

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 15.06.2022 № 5

УВОДЗІНЫ

Вучэбная праграма па дысцыпліне “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства” прадугледжвае рэалізацыю патрабаванняў, якія ўстаноўлены Адукацыйным стандартам перападрахтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў па спецыяльнасці 2-23 02 71 “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 28.09.2020 № 259.

Для вывучэння дысцыпліны “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства” прадугледжана 30 вучэбных гадзін, якія ўключаюць 14 вучэбных гадзін аўдыторных заняткаў (у тым ліку: 6 вучэбных гадзін лекцый, 2 вучэбныя гадзіны – круглы стал, 2 вучэбныя гадзіны – дзелавая гульня); 16 вучэбных гадзін самастойнай работы.

Дысцыпліна “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства” адносіцца да кампанента тыпавога вучэбнага плана “Агульнапрафесійныя дысцыпліны” і вывучаецца ва ўзаемасувязі з дысцыплінамі “Дакументазнаўства”, “Бібліяграфазнаўства”, “Бібліятэказнаўства”, “Бібліятэчны фонд”, “Каталагізацыя дакументаў”, “Арганізацыя і тэхналогія бібліяграфічнай работы”, “Бібліятэчна-інфармацыйнае абслугоўванне карыстальнікаў”, “Асновы інфармацыйных тэхналогій”.

Актуальнасць вучэбнай праграмы абумоўлена неабходнасцю набывання кампетэнцый па ажыццяўленню краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі.

Мэта: садзейнічанне засваенню: тэарэтычных асноў бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства; паняцця, зместу і спецыфікі ажыццяўлення краязнаўчай дзейнасці бібліятэк, як у традыцыйным, так і электронным асяроддзі.

Задачы:

засваенне слухачамі тэарэтычных пытанняў бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства;
разгляд арганізацыі краязнаўчай дзейнасці бібліятэк;
раскрыццё асаблівасцей ажыццяўлення дзейнасці бібліятэк па краязнаўстве.

Метады навучання: традыцыйныя (метады арганізацыі і ажыццяўлення вучэбна-пазнавальнай дзейнасці слухачоў; метады стымуліравання і матывацыі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці слухачоў; метады кантроля і самакантроля); актыўныя; інтэрактыўныя.

Сродкі навучання: аўдыяльныя, візуальныя, аўдыявізуальныя.

Формы вучэбных заняткаў: лекцыі, круглы стол, дзелавая гульня.

Форма атрымання адукацыі: завочная.

Асноўныя патрабаванні да вынікаў вучэбнай дзейнасці слухачоў.

У выніку засваення дысцыпліны “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства” ў слухача павінны быць сфарміраваны сацыяльна-асобасныя, акадэмічныя і прафесійныя кампетэнцыі.

Патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць ідэалогію беларускай дзяржавы, маральныя і прававыя нормы, умець улічваць іх у сваёй прафесійнай дзейнасці;

умець арыентавацца ў працэсах і тэндэнцыях развіцця сучаснага грамадства.

Патрабаванні да фармавання акадэмічных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць асаблівасці функцыянавання ў грамадстве дакументаў як носьбітаў сацыяльнай інфармацыі;

ведаць базавыя тэарэтычныя веды ў галіне дакументазнаўства, бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства, умець прымяняць іх для вырашэння практычных і навуковых задач бібліятэчнай сферы

ведаць тэарэтычныя асновы бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства;

ведаць спецыфіку бібліятэчна-бібліяграфічнай дзейнасці па краязнаўстве.

Патрабаванні да фармавання прафесійных кампетэнцый.

Слухач павінен:

ведаць змест, формы арганізацыі, задачы краязнаўства як грамадскай з’явы;

ведаць паняцце, мэту, задачы краязнаўчай дзейнасці бібліятэк;

ведаць асновы тэорыі і арганізацыі дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству;

ведаць групы карыстальнікаў краязнаўчай інфармацыі, іх інфармацыйныя патрэбнасці ў краязнаўчай інфамацыі;

ведаць віды крыніц краязнаўчай інфармацыі;

ведаць інфармацыйныя рэсурсы па краязнаўству, тэхналогію іх фарміравання;

ведаць віды бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэкі па краязнаўству, тэхналогію іх рэалізацыі;

ведаць формы, напрамкі навукова-метадычнай і навукова-даследчай дзейнасці бібліятэк па краязнаўству;

ведаць краязнаўчы аспект матэрыяльна-тэхнічнай базы дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству;

ведаць краязнаўчае бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства;

валодаць навыкамі фарміравання і выкарыстання фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэк;

валодаць навыкамі падрыхтоўкі краязнаўчых інфармацыйных прадуктаў, рэсурсаў;

умець рэалізоўваць усе віды бібліятэчна-бібліяграфічнага абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэкі па краязнаўству;

умець рэалізоўваць навукова-метадычную і навукова-даследчую дзейнасць бібліятэкі па краязнаўству.

У змест вучэбнай праграмы ўключаны матэрыялы для аўдыторнай работы з прымяненнем актыўных форм навучання і заданні для самастойнай работы.

Кантроль самастойнай работы слухачоў ажыццяўляецца падчас вучэбных заняткаў і бягучай атэстацыі. Пытанні і заданні для самастойнай работы ўключаны ў матэрыялы для бягучай атэстацыі.

ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ

Раздзел 1 Асновы тэорыі і арганізацыі краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі

Тэма 1.1 Краязнаўства як грамадская з’ява (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – самастойная работа)

Краязнаўства як грамадская з’ява: змест, формы арганізацыі, задачы. Тэарэтычныя пытанні краязнаўства. Рэгіёны Беларусі як аб’екты вывучэння краязнаўства. Турыстка-экскурсійны патэнцыял рэгіёнаў Беларусі. Крыніцы краязнаўства. Суб’екты краязнаўства. Асноўныя этапы развіцця краязнаўства Беларусі.

Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: паняцце, мэта, задачы.

Тэма 1.2 Асновы тэорыі і арганізацыі дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству (4 гадзіны, у тым ліку: 2 гадзіны – круглы стол, 2 гадзіны – самастойная работа)

Тэарэтычныя праблемы вызначэння асноўных паняццяў краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Суадносіны паняццяў “беларусазнаўства” і “краязнаўства”. Вызначэнне паняццяў “край”, “рэгіён”, “краязнаўчы дакумент”, “мясцовы дакумент”, “дзеячы і ураджэнцы рэгіёна”, “рэгіянальны дакумент”, “электронны краязнаўчы дакумент”, “змястоўная краязнаўчая экстэрыёрыка”, “аўтарская краязнаўчая эктэрыёрыка”, “інфармацыйныя рэсурсы краязнаўства”, “краязнаўчая бібліяграфія”, “рэгіянальная бібліяграфія”.

Інфармацыйныя патрэбнасці рэгіёна: структура, спецыфіка. Рэгіянальныя інфармацыйныя патрэбнасці (РІП): вызначэнне паняцця, структура. Фактары, якія ўплываюць на фарміраванне РІП. Профіль інфармацыйных патрэбнасцей рэгіёна. Сацыяльна-эканамічны профіль рэгіёна. Інфармацыйная інфраструктура рэгіёна. Інфармацыйныя патрэбнасці карыстальнікаў па краязнаўстве. Карыстальнік як суб’ект краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі, аб’ект – інфармацыйныя патрэбнасці карыстальнікаў краязнаўчай інфармацыі. Тыпалогія карыстальнікаў краязнаўчых прадуктаў і паслуг бібліятэкі па краязнаўстве. Прафесійныя і непрафесійныя (дасугавыя) патрэбнасці. Асаблівасці патрэбнасцей краязнаўцаў-даследчыкаў. Вывучэнне інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў інфармацыі па краязнаўстве. Дзейнасць мясцовых публічных бібліятэк па кансалідацыі жыхароў краю, у тым ліку людзей з абмежаванымі магчымасцямі па здароў’ю ў выніку рэалізацыі краязнаўчай дзейнасці бібліятэк.

Нарматыўнае рэгуляванне краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Публічныя абласныя бібліятэкі як рэгіянальныя цэнтры дзейнасці бібліятэк па краязнаўстве. Арганізацыя краязнаўчай дзейнасці бібліятэчных сістэм. Дзейнасць спецыяльных бібліятэк па краязнаўстве. Роля Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па навукова-метадычным забеспячэнні бібліятэчна-

бібліяграфічнага краязнаўства. Кіраванне краязнаўчай дзейнасцю бібліятэк. Фандрайзінг. Выкарыстанне краўдсорсінга, краўдфандінга. Прамоцыя краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Прафесійнае і сацыяльнае партнёрства бібліятэк. Памежнае супрацоўніцтва.

Раздзел 2 Асноўныя напрамкі краязнаўчай дзейнасці бібліятэк

Тэма 2.1 Інфармацыйныя рэсурсы бібліятэкі па краязнаўству (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – практычны занятак, 4 гадзіны – самастойная работа)

Спецыфіка фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў. Вызначэнне паняццяў “краязнаўчы фонд”, “фонд мясцовых дакументаў”, “падфонд краязнаўчых дакументаў”, “адзіны краяўнаўчы фонд” і інш.

Сучасныя тэндэнцыі фарміравання фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў як унікальнай часткі нацыянальнага фонду краіны, асновы фарміравання рэгіянальнага і нацыянальнага бібліяграфічнага рэпертуара. Структура, асаблівасці, уласцівасці краязнаўчага фонду бібліятэкі: тэматычны, тыпалагічны, відавы, храналагічны, моўны склад краязнаўчага фонду. Асноўныя групы дакументаў, якія складаюць краязнаўчы фонд. Работа з неапублікаванымі і музейнымі прадметамі. Рэдкія краязнаўчыя і мясцовыя дакументы. Электронны кампанент фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў. Сеткавыя краязнаўчыя і мясцовыя дакументы. Арганізацыя падфондаў. Электронны краязнаўчы падфонд (архіў). Асаблівасці фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэк розных тыпаў. Сукупны краязнаўчы фонд рэгіёна.

Тэхналагічныя этапы фарміравання краязнаўчага фонду. Мадэліраванне краязнаўчага фонду. Асаблівасці камплектавання краязнаўчага фонду бібліятэкі. Сістэма дакументазабеспячэння фондаў бібліятэк краязнаўчымі і мясцовымі дакументамі. Краязнаўчая каштоўнасць дакумента як крытэрыў яго адбору ў краязнаўчы фонд. Выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій пры камплектаванні фонда бібліятэкі.

Фонд мясцовых дакументаў. Роля мясцовага абавязковага экзэмпляра твораў друку ў фарміраванні фонда мясцовых дакументаў.

Асаблівасці арганізацыі фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэкі. Інтэграваны і дыферэнцыраваны ўлік краязнаўчага фонду. Тэхнічная і навуковая апрацоўка дакументаў краязнаўчага фонду. Асаблівасці размяшчэння, расстаноўкі, захаванасці і праверкі краязнаўчага фонду. Сучасныя тэндэнцыі захаванасці фондаў бібліятэк. Дэпазітарнае захоўванне краязнаўчых і мясцовых дакументаў. Кіраванне фондамі краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэкі.

Краязнаўчы даведачна-бібліяграфічны апарат (КДБА) бібліятэкі: паняцце, функцыянальнае прызначэнне, уласцівасці. Структура КДБА, формы існавання яго элементаў. Сістэма краязнаўчых каталогаў, картатэк. Тэхналогія стварэння зводных краязнаўчых каталогаў. Рэгіянальныя зводныя

каталогі бібліятэк Беларусі: сучасны стан і тэндэнцыі развіцця. Спецыфіка адлюстравання краязнаўчых дакументаў у рэгіянальных зводных электронных каталогах бібліятэк Беларусі. Асаблівасці каталогаў мясцовых дакументаў. Зводныя каталогі мясцовых выданняў. Значэнне ўніверсальных фактаграфічных краязнаўчых БД.

Краязнаўчы даведачна-бібліяграфічны фонд (КДФ): прызначэнне, камплектаванне, структура, формы. Навігатары па інтэрнэт-рэсурсам краязнаўчага, мясцовага характару.

Фонд неапублікаваных бібліяграфічных дапаможнікаў (архіў выкананых даведак): прызначэнне, асаблівасці вядзення ў бібліятэках розных тыпаў. Значэнне і спецыфіка выкарыстання архіваў віртуальных краязнаўчых даведачных службаў.

Асаблівасці КДБА ў бібліятэках розных тыпаў. Тэндэнцыі развіцця даведачна-бібліяграфічнага апарату па краязнаўству.

Сучасныя патрабаванні да інфармацыйных прадуктаў бібліятэк па краязнаўству. Асаблівасць краязнаўчых электронных прадуктаў у электронным асяроддзі. Класіфікацыя краязнаўчых электронных прадуктаў. Выкарыстанне карпаратыўнасці пры фарміраванні інфармацыйных прадуктаў. “Кропкі доступу” да інфармацыйных прадуктаў па краязнаўстве. Прыметы фарміравання электронных калекцый па краязнаўстве. Стварэнне інфармацыйных прадуктаў краязнаўчага характару для розных катэгорый карыстальнікаў (дзяцей, моладзі, дарослых; людзей з абмежаванымі магчымасцямі здароўя і інш.). Асаблівасці фарміравання баз даных па краязнаўстве, іх рэгістрацыя. Выкарыстанне віртуальных сэрвісаў пры падрыхтоўцы і папулярызацыі інфармацыйных прадуктаў па краязнаўстве.

Спецыфіка асноўных тэхналагічных этапаў падрыхтоўцы краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў. Метадычныя асаблівасці падрыхтоўцы асобных жанраў рэкамендацыйных (папулярных) і навукова-дапаможных бібліяграфічных дапаможнікаў. Метадычныя асаблівасці падрыхтоўцы фактаграфічных інфармацыйных прадуктаў Краязнаўчы кантэнт віртуальных прадстаўніцтваў бібліятэк: парталы (сайты), сацыяльныя сеткі. Сучасныя тэндэнцыі выдавецкай дзейнасці бібліятэк па краязнаўству. Якасць электронных краязнаўчых прадуктаў.

Тэма 2.2 Бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэкі па краязнаўству (8 гадзін, у тым ліку: 2 гадзіны – лекцыя, 2 гадзіны – практычны занятак, 2 гадзіны – дзелавая гульня, 2 гадзіны – самастойная работа)

Сістэма краязнаўчага бібліятэчна-бібліяграфічнага абслугоўвання наведвальнікаў і аддаленых карыстальнікаў, яго спецыфіка. Забеспячэнне бібліятэкамі доступу да інфармацыйных рэсурсаў і паслуг па краязнаўстве. Фактары, якія ўплываюць на ўзровень бібліятэчнага абслугоўвання па краязнаўстве.

Індывідуальнае бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне па краязнаўстве. Вызначэнне індывідуальных абанентаў бібліяграфічнага інфармавання, форма прадастаўлення інфармацыі. Даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне па краязнаўстве ў традыцыйнай і электроннай формах. Віртуальныя краязнаўчыя даведачныя службы.

Групавое (калектыўнае) бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне краязнаўчага характару. Франтальнае (масавое) бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне па краязнаўстве.

Асаблівасці і ўзроўні арганізацыі абслугоўвання па краязнаўстве ў публічных і спецыяльных бібліятэках. Бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне па краязнаўстве розных катэгорый карыстальнікаў. Краязнаўчы кампанент фарміравання медыйна-інфармацыйнай пісьменнасці і інфармацыйнай культуры карыстальнікаў. Выкарыстанне інфармацыйна-камунікатыўных тэхналогій. Мультыплікацыя як форма прамоцыі кнігі і чытання краязнаўчага зместу.

Тэма 2.3 Навукова-метадычная і навукова-даследчая дзейнасць бібліятэкі па краязнаўству (2 гадзіны, самастойная работа)

Арганізацыя навукова-даследчай і навукова-метадычнай дзейнасці па краязнаўстве ў бібліятэках. Нацыянальная бібліятэка Беларусі, абласныя бібліятэкі як навукова-метадычныя і каардынацыйныя цэнтры ў галіне бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства. Пошукава-даследчыцкая і метадычная дзейнасць цэнтралізаваных бібліятэчных сістэм. Формы навуковай работы. Напрамкі навуковых даследаванняў. Навуковыя вынікі па краязнаўстве. Узаемадзеянне з іншымі суб'ектамі ў галіне навуковых даследаванняў па краязнаўстве.

Сучасныя практыкі аналітычнай дзейнасці бібліятэк у краязнаўчым накірунку. Кансультацыйна-метадычная дапамога па пытаннях краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Павышэнне кваліфікацыі бібліятэчных супрацоўнікаў у галіне краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій у ажыццяўленні навукова-метадычнай дзейнасці бібліятэк па краязнаўстве.

Тэма 2.4 Матэрыяльна-тэхнічная база дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству (2 гадзіны, самастойная работа)

Мясцовая публічная бібліятэка як прадмет бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства і помнік мясцовай гісторыі і культуры.

Архітэктурна-планіровачнае і тэхналагічнае аблічча, інтэр'ер мясцовай публічнай бібліятэкі як сродак краязнаўчага ўздзеяння. Тэхніка-тэхналагічнае аснашчэнне краязнаўчай дзейнасці бібліятэк, укараненне новых тэхналогій.

Напрамкі вывучэння мясцовай публічнай бібліятэкі як матэрыяльнага аб'екта краю і помніка мясцовай гісторыі і культуры ў мэтах стварэння дакументнай інфармацыі аб ёй.

Асноўныя і дадатковыя крыніцы фінансавання краязнаўчай дзейнасці бібліятэк.

Тэма 2.5 Краязнаўчае бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства
(2 гадзіны, самастойная работа)

Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства (бібліятэчнае краязнаўства) як міждысцыплінарны навуковы напрамак, які спалучае бібліятэказнаўчыя, бібліяграфазнаўчыя, кнігазнаўчыя аспекты вывучэння краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Кампанентная структура бібліятэчнага краязнаўства. Цэнтры краязнаўчага бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства. Асноўныя накірункі навуковых даследаванняў.

Айчынныя і замежныя даследчыкі ў галіне бібліятэчнага краязнаўства.

МАТЭРЫЯЛЫ ДА АЎДЫТОРНАЙ РАБОТЫ З ПРЫМЯНЕННЕМ АКТЫЎНЫХ ФОРМ НАВУЧАННЯ

Круглы стол

Тэма 1.2 Асновы тэорыі і арганізацыі дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству (2 гадзіны)

Сучасны стан тэорыі і арганізацыі дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству.

Мэта: вызначэнне сучаснага стану тэорыі і арганізацыі дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству.

Задачы:

выявіць, прааналізаваць інфармацыю і вызначыць асаблівасць будынка вывучэння мясцовай публічнай бібліятэкі (месца працы слухача). як матэрыяльнага аб'екта краю і помніка мясцовай гісторыі і культуры;

вызначыць магчымасці архітэктурна-планіровачнага і тэхналагічнага аблічча, інтэр'ера мясцовай публічнай бібліятэкі (месца працы слухача). як сродка краязнаўчага ўздзеяння;

вызначыць асноўныя і дадатковыя крыніцы фінансавання краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі (месца працы слухача).

Парадак узаемадзеяння:

1. Адкрыццё круглага стала.
2. Прэзентацыя тэмы, мэты і задач круглага стала.
3. Прэзентацыя пытанняў круглага стала.
4. Абмеркаванне пытанняў круглага стала.
5. Абагульненне вынікаў круглага стала.

Пытанні для абмеркавання:

1. Тэарэтычныя праблемы вызначэння асноўных паняццяў краязнаўчай дзейнасці бібліятэк.

2. Інфармацыйныя патрэбнасці рэгіёна: структура, спецыфіка.

3. Карыстальнікі краязнаўчай інфармацыі, іх інфармацыйныя патрэбнасці.

4. Арганізацыя краязнаўчай дзейнасці бібліятэк Беларусі.

5. Прааналізаваць арганізацыю краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі (месца працы слухача).

Дзелавая гульня

Тэма 2.2 Бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэкі па краязнаўству (2 гадзіны)

Спецыфіка выканання запытаў карыстальнікаў краязнаўчага характару пры даведачна-бібліяграфічным абслугоўванні.

Сцэнарый

Мэта і задача: фарміраванне ведаў спецыфікі запытаў карыстальнікаў краязнаўчага характару і прафесійных уменняў у слухачоў;

ажыццяўленне выканання запытаў карыстальнікаў краязнаўчага характару пры даведачна-бібліяграфічным абслугоўванні.

Працягласць – 2 акадэмічныя гадзіны.

Колькасць удзельнікаў – група з 25–30 слухачоў.

Парадак правядзення:

Слухачы дзеляцца па парах, у якіх кожны выконвае ролю “бібліёграфа-краязнаўцы” і “карыстальніка”. Вызначыць рэгіён, у адносінах да якога будзе ажыццяўляцца даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне, тэму для кожнага віду запыту, крыніцы пошуку інфармацыі, аформіць даведку.

Этапы правядзення:

Уводзіны: прэзентацыя тэмы, мэты і задання.

Асноўная частка:

стварэнне спрыяльнай атмасферы для дыялогу;

падбор заданняў: вызначэнне рэгіёнаў, тэм; тэхналогіі выканання розных відаў запытаў; крыніц пошуку інфармацыі; пытанні слухачоў для ўдакладнення; аналіз атрыманых даведак.

Заданні:

1. Вызначыць рэгіён, у адносінах да якога будзе ажыццяўляцца даведачна-бібліяграфічнае абслугоўванне.

2. Слухачу-“карыстальніку” сфармуляваць бібліяграфічныя запыты краязнаўчага зместу розных відаў па пошуку краязнаўчых, мясцовых дакументаў: адрасны, тэматычны, удакладняючы, фактаграфічны з магчымасцю прадастаўлення першакрыніцы.

3. Слухачу-“бібліёграфу-краязнаўцу” выканаць даныя запыты па краязнаўству з выкарыстаннем электронных інфармацыйных рэсурсаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі: электронны каталог, зводны электронны каталог бібліятэк Беларусі, рэгіянальны зводны каталог бібліятэк пэўнай вобласці Беларусі, нацыянальная бібліяграфія Беларусі, “Нацыянальная база даных аўтарытэтных/ нарматыўных запісаў”, БД “Беларусь: ад мінулага да сучаснага”, БД “Беларусь у асобах і падзеях”, ліцэнзійныя базы даных Віртуальнай чытальнай залы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі (па-магчымасці), іншых крыніц інфармацыі.

4. Вынікі даведачна-бібліяграфічнага абслугоўвання занесці ў табліцу.

Запыт	Удакладненне запыту (пры неабходнасці)	Даведка (БА дакументаў)	Крыніцы пошуку інфармацыі	Пуць пошуку

Заклучная частка: абагульненне і падвядзенне вынікаў.

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

Раздзел 1 Асновы тэорыі і арганізацыі краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі

Тэма 1.1 Краязнаўства як грамадская з’ява

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Краязнаўства як грамадская з’ява: змест, формы арганізацыі, задачы, тэарэтычныя пытанні.
2. Рэгіёны Беларусі як аб’екты вывучэння краязнаўства.
3. Асноўныя этапы развіцця краязнаўства Беларусі.
4. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: паняцце, мэта, задачы.
5. Узнікненне і развіццё бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства Беларусі.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [3, с. 7–15; 26, с. 581–585].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 1–4).

Тэма 1.2 Асновы тэорыі і арганізацыі дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Тэарэтычныя праблемы вызначэння асноўных паняццяў краязнаўчай дзейнасці бібліятэк.
2. Інфармацыйныя патрэбнасці рэгіёна: структура, спецыфіка.
3. Карыстальнікі краязнаўчай інфармацыі, іх інфармацыйныя патрэбнасці.
4. Нарматыўнае рэгуляванне краязнаўчай дзейнасці бібліятэк. Арганізацыя краязнаўчай дзейнасці бібліятэк Беларусі. Кіраванне краязнаўчай дзейнасцю бібліятэк.
5. Назавіце формы, якія выкарыстоўваюцца Вашай бібліятэкай (месца працы слухача) для вывучэння інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў інфармацыі па краязнаўству.
6. Вызначыць сацыяльна-эканамічны профіль рэгіёна (для бібліятэкі–месца працы слухача).
7. Назавіце катэгорыі карыстальнікаў інфармацыі па краязнаўству Вашай бібліятэкі (месца працы слухача).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [26, с. 590–598; 27, с. 8–19; 28, с. 20–23; 29; 31].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 4–6).

Раздел 2 Асноўныя напрамкі краязнаўчай дзейнасці бібліятэк

Тэма 2.1 Інфармацыйныя рэсурсы бібліятэкі па краязнаўству

Заданне 1 (2 гадзіны)

Знайсці адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Спецыфіка фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў.
2. Асаблівасці арганізацыі фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэкі.
3. Краязнаўчы даведачна-бібліяграфічны апарат (КДБА) бібліятэкі.
4. Краязнаўчыя электронныя прадукты: асаблівасць, класіфікацыя, якасць.
5. Спецыфіка асноўных тэхналагічных этапаў падрыхтоўцы краязнаўчых прадуктаў.

Заданне 1 (2 гадзіны)

Прайдзіце тэст для самаправеркі:

1. Краязнаўчы фонд, гэта – _____

2. Распалажыце ў парадку супадчынення наступныя тэрміны:

2.1. Адзіны (сукупны) краязнаўчы фонд краіны

2.2. Фонд краязнаўчых дакументаў

2.3. Падфонд краязнаўчых дакументаў

2.4. Сукупны краязнаўчы фонд края

3. Адзначце правільны адказ:

Асноўнай характарыстыкай краязнаўчага фонда з’яўляецца:

3.1. Велічыня

3.2. Паўната

3.3. Аб’ём

4. Дапоўніце сказ:

Краязнаўчыя дакументы захоўваюцца ў фондзе незалежна ад года выдання і _____ спісанню як састарэлыя па зместу.

5. Адзначце правільны адказ:

Спецыфіка фарміравання краязнаўчых фондаў залежыць ад:

5.1. саставу кантынгента карыстальнікаў і іх інфармацыйных патрэбнасцей

5.2. сацыяльна-эканамічнага і культурнага профілю рэгіёна

5.3. камплектатара

5.4. іншае _____

6. “Інфармацыйныя патрэбы рэгіёна” і “рэгіянальныя інфармацыйныя патрэбы”: якое паняцце шырэйшае?

7. Назавіце метады вывучэння інфармацыйных патрэбнасцей карыстальнікаў _____

8. Назавіце фактары, якія вызначаюць профіль інфармацыйных патрэбнасцей рэгіёна _____

9. Дапоўніце сказ:

Дэпазітарыямі краязнаўчых і мясцовых дакументаў з'яўляюцца _____ бібліятэкі.

10. Адзначце правільны адказ:

Найбольш шырокія па складу і глыбокія па паўнаце краязнаўчыя фонды збіраюцца ў:

10.1. публічных масавых бібліятэках ;

10.2. абласных бібліятэках;

10.3. спецыяльных бібліятэках.

11. Назавіце тры групы краязнаўчых дакументаў, якія характарызуюць сукупны краязнаўчы фонд рэгіёна: _____

12. Назавіце магчымыя віды арганізацыі краязнаўчага фонда бібліятэк: _____

13. У якіх параметрах дазваляюць мадэліраваць фонд бібліятэкі асаблівасці краязнаўчых дакументаў?

14. Назавіце віды камплектавання фонда краязнаўчых і мясцовых дакументаў _____.

15. Выбярыце спосабы папаўнення фонда краязнаўчых і мясцовых дакументаў і укажыце від камплектавання, якому яны адпавядаюць:

Спосабы папаўнення фонда краязнаўчых і мясцовых дакументаў	Від камплектавання
Абавязковы бясплатны экзэмпляр дакументаў Падпіска Пакупка Кнігаабмен Рэпрадуцыраванне, капіраванне Дар Замена страчаных дакументаў Іншае	

16. Пералічыце крыніцы папаўнення фонда краязнаўчых і мясцовых дакументаў _____

17. Дапоўніце сказ:

Краязнаўчая каштоўнасць дакумента – гэта _____

18. Якія дакументы складаюць ядро краязнаўчага фонду?

19. У чым значнасць абавязковага бясплатнага экзэмпляра выданняў, якія выпускаюцца арганізацыямі вобласці? _____

20. Якія віды дакументаў уваходзяць у склад абавязковага бясплатнага экзэмпляра выданняў арганізацый вобласці, які атрымліваюць абласныя бібліятэкі Рэспублікі Беларусь? Пазначце правільны адказ:

- 20.1. неперыядычныя выданні
- 20.2. перыядычныя выданні
- 20.3. электронныя выданні
- 20.4. камбінаваныя выданні
- 20.5. выданні для інвалідаў па зроку і слабавідных
- 20.6. картаграфічныя выданні
- 20.7. неапублікаваныя дакументы
- 20.8. выданні па інтэлектуальнай уласнасці

21. Якая бібліятэка ажыццяўляе дэпазітарнае захоўванне краязнаўчых і мясцовых дакументаў?

- 21.1. Нацыянальная бібліятэка Беларусі
- 21.2. Цэнтральная бібліятэка бібліятэчнай сістэмы
- 21.3. Абласная бібліятэка
- 21.4. Іншая _____

22. У якім выпадку ў бібліятэках ажыццяўляецца абасоблены сумарны (інтэгрыраваны) улік краязнаўчых і мясцовых дакументаў?

23. Суаднясіце адпаведныя краязнаўчыя фонды (КФ) (віды і іх падвідны), якія выдзяляюцца па функцыянальным прызначэнні

Від краязнаўчых фондаў (КФ)	Падвідны краязнаўчых фондаў (КФ)
Запасныя	Асноўныя, дапаможныя
Дзейнічаючыя	Аператыўныя, дэпазітарныя
Чытацкі	Рэзервовыя, страхавыя
Аператыўныя	Чытацкія, службовыя

24. Якія класіфікацыі выкарыстоўваюцца пры растаноўцы краязнаўчых фондаў у публічных бібліятэках?

- 24.1. ББК. Табліцы для краязнаўчых каталогаў бібліятэк
- 24.2. ББК. Бібліятэчна-бібліяграфічная класіфікацыя: рабочыя табліцы для масавых бібліятэк
- 24.3. Тыпавая схема класіфікацыі дакументаў для краязнаўчых каталогаў (картатэк) бібліятэк Рэспублікі Беларусь
- 24.4. УДК
- 24.5. ДРНТІ.

Тэст “Індэксаванне краязнаўчых дакументаў” для самаправеркі:

1. Дапоўніце сказ

У склад бібліяграфічнага запісу ўваходзяць бібліяграфічнае апісанне, якое па меры неабходнасці дапаўняецца ... , даведкамі аб дадатковых бібліяграфічных запісах, датай завяршэння апрацоўкі дакумента, звесткамі службовага характару.

2. Адзначце правільны(ыя) адказ(ы)

Раскрыццё краязнаўчых матэрыялаў ажыццяўляецца з дапамогай аналітычнага апісання, а таксама аднаго з яго элементаў:

- “Змест”
- “Са зместу”
- “Рэц. на арт.”

3. Дапоўніце сказ

Індэксаванне – перадача зместу дакумента і/альбо сэнсу інфармацыйнага запыту на

4. Дапоўніце сказ

Даведачны фонд працоўнага месца індэксатара складаецца з

5. Адзначце правільны(ыя) адказ(ы)

Асноўныя стандарты, якія рэгламентуюць індэксаванне:

- ГОСТ 7.59–2003
- ГОСТ 7.66–1992
- ГОСТ 7.1–2003
- ГОСТ 83–2001
- ГОСТ 7.74–1996

6. Дапоўніце сказ

Аб'ектам індэксавання з'яўляецца асобны ..., яго ... альбо

7. Дапоўніце сказ

Індэксаванне складаецца з наступных узаемазвязаных этапаў:

- аналіз зместу ... як аб'екта індэксавання
- ... сэнсавых кампанентаў ў змесце дакумента
- прыняцце ... аб складзе пошукавага вобраза дакумента (ПВД) –
- афармленне адабраных сэнсавых кампанентаў як ... у тэрмінах індэксавання адпаведнасці з сістэмай граматычных сродкаў данай
- ... тэрмінаў індэксавання ў складзе ПВД.

8. Суаднясіце назву тэрміна і яго вызначэнне

Прадметнае індэксаванне	Прысваенне даным альбо дакументам класіфікацыйных індэксаў у адпаведнасці з правіламі якой-небудзь класіфікацыйнай ПІМ
Класіфікацыйнае індэксаванне	Індэксаванне, якое прадугледжвае шматаспектнае адлюстраванне асноўнага сэнсавага зместу інфармацыйнага запыту множствам ключавых слоў альбо дэскрыптарай.
Каардынатнае індэксаванне	Індэксаванне прадметнага зместу дакументаў

9. Што аб'ядноўвае прынцып адэкватнасці і прынцып уніфікаваных загаловаў?

10. Алгарытм прадметызацыі краязнаўчых дакументаў.

Распалажыце ў адпаведнай паслядоўнасці:

1. Выявіць прадмет(ы) дакумента.
2. Упарадкаваць сінтагматычныя адносіны паміж лексічнымі адзінкамі (выстраіць іх у ланцужок) у складзе складанай прадметнай рубрыкі, якая утварылася ў адпаведнасці з прадметызацыйнай формулай).
3. Аформіць прадметызацыйнае рашэнне, зафіксаваць яго ў бібліяграфічным запісу дакумента па правілам, з адначасовым афармленем запісу ў спіс ПР.
4. Выкрэсліць аспекты разгляду прадмета.
5. Зафіксаваць парадыгматычныя адносіны паміж лексічнымі адзінкамі ў ПР з дапамогай спасылчна-даведачнага апарату ў спісе ПР.
6. Вывучыць змест дакумента.
7. Прыняць прадметызацыйнае рашэнне, выразіць яго адной ці некалькімі адэкватнымі прадметнымі рубрыкамі (ПР), якія складаюць пошукавы вобраз дакумента (ПВД).

11. Ці згодны Вы со сцвярджэннем (Так/Не)

У склад прадметных рубрык могуць уваходзіць усе часткі рэчы, аднак асноўнай моўнай формай выражэння паняццяў у прадметнай рубрыце з'яўляецца прыметнік. Наяўнасць назоўніка ў прадметнай рубрыцы неабавязкова.

12. Дапоўніце сказ

Прадметызацыйная інфармацыйна-пошукавая мова – інфармацыйна-пошукавая мова, якая прадназначана для ... дакументаў (частак дакументаў) і інфармацыйных запытаў пры дапамозе

13. Алгарытм сістэматызацыі краязнаўчага дакумента.

Распалажыце ў адпаведнай паслядоўнасці:

1. Прыняць класіфікацыйнага рашэння (на аснове прымянення правіл агульнай і прыватнай метадык сістэматызацыі).
2. Рэдагаванне індэкса і прадметнай рубрыкі (ПР) алфавітна-прадметнага паказальніка (АПП).
3. Выяўленне асноўных класіфікацыйных прымет: тэма, праблемы, аспекты (у тым ліку рэгіянальны аспект).
4. Пры неабходнасці (метад паўторнага адлюстравання), напісанне (складанне) дадатковай карткі.
5. Прастаўленне індэксаў на картках і дакуменце.
6. Пераўтварэнне класіфікацыйнага рашэння ў класіфікацыйныя індэксы. Напісанне састаўнога індэкса.

14. Дапоўніце сказ

Класіфікацыйная інфармацыйна-пошукавая мова – інфармацыйна-пошукавая мова, якая прадназначана для ... дакументаў (частак дакументаў) і інфармацыйных запытаў пры дапамозе

15. Адзначце правільны(ыя) адказ(ы)

Пры сістэматызацыі крэйзнаўчага дакумента выкарыстоўваюцца наступныя класіфікацыйныя сістэмы:

1. Государственный рубрикатор научно-технической информации (ГРНТИ) (Москва, 2007)
2. Эталонная версия ГРНТИ [Электронный ресурс]
3. Библиотечно-библиографическая классификация. Таблицы для краеведческих каталогов библиотек (Москва, 1989) (Мінск, 2016)
4. Універсальная дзесятковая класіфікацыя (Мінск, 2016)
5. Тыпавая схема класіфікацыі дакументаў для крэйзнаўчых каталогаў (картатэк) бібліятэк Рэспублікі Беларусь (Мінск, 1994)
6. Машыначытальная версія ББК (БД ББК)
7. Универсальная десятичная классификация: сокращенное издание (Москва, 2012)
8. Библиотечно-библиографическая классификация : средние таблицы. Вып. 1 – 8 (Москва, 2001–2019)
9. Библиотечно-библиографическая классификация : [ББК] : сокращенные таблицы (Москва, 2021)
10. Машыначытальная версія УДК (БД УДК)
11. Універсальная дзесятковая класіфікацыя (Мінск, 2016)
- 16.** Дапоўніце сказ

У працэсе сістэматызацыі ў выпадку, калі для адлюстравання дакумента недастаткова аднаго індэкса, выкарыстоўваецца магчымасць класіфікацыйнай сістэмы складання ... класіфікацыйных індэксаў на адзін дакумент. У гэтым выпадку выкарыстоўваецца метада

17. Дапоўніце сказ

Класіфікацыйнае рашэнне знаходзіць выяўленне ў адным альбо ... , якія складаюць пошукавы вобраз дакумента ў выглядзе ... дакумента.

18. Ці згодны Вы со сцвярджэннем (Так/Не).

Рэзультатам сістэматызацыі з'яўляецца шыфр захоўвання дакумента, які дазваляе месца дакумента ў сістэме галін ведаў, якія адлюстраваны ў фондзе альбо ППС.

19. Суаднясіце назву тэрміна і яго вызначэнне

ключавое слова	Лексічная адзінка, якая выражана інфарматыўным словам (вербальна) альбо кодам і з'яўляецца імем класа сінанімічных альбо блізкіх па сэнсу ключавых слоў
дэскрыптар	Інфарматыўнае слова, якое прыведзена да стандартнай лексіграфічнай формы і выкарыстоўваецца для каардынатнага індэксавання

20. Дапоўніце сказ:

Інфармацыйна-пошукавы тэзаўрус, ППТ: ... слоўнік дескрыптарнай інфармацыйна-пошукавай мовы с зафіксаванымі ў ім парадыгматычнымі адносінамі лексічных адзінак.

21. Алгарытм складання ключавых слоў. Распалажыце ў адпаведнай паслядоўнасці:

1. Запісаць ключавыя словы на картку і ўлажыць ў дакумент для ўвода ў ЭК.

2. Вывучыць дакумент (тытульны ліст, анатацыю, рэферат, змест, тэкст, класіфікацыйны індэкс, калі ёсць)

3. Адрэдагаваць ключавыя словы.

4. Выбраць з пошукавай анатацыі ключавыя словы, нармалізаваці іх.

5. Скласці пошукавую анатацыю з ключавых слоў, якія адлюстроўваюць змест дакумента, якая фарміруе пошукавы вобраз дакумента (яго прадмет, аспекты тэмы).

22. Дапоўніце сказ

Індэксатар – гэта

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 15–21; 8, с. 35–40; 10, с. 70–77; 11, с. 21–22; 15, с. 102–106; 17, с. 431–438; 20, с. 407–413; 23, с. 101–109; 25, с. 30–38; 26, с. 601–609].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 7–27).

Тэма 2.2 Бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне карыстальнікаў бібліятэкі па краязнаўству

Заданне (2 гадзіны)

Знайсі адказы з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры на наступныя пытанні:

1. Індывідуальнае, групавое (калектыўнае) бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне па краязнаўстве.

2. Франтальнае (масавое) бібліятэчна-бібліяграфічнае абслугоўванне па краязнаўстве

3. Краязнаўчы кампанент фарміравання медыйна-інфармацыйнай пісьменнасці і інфармацыйнай культуры карыстальнікаў.

4. Віды і формы бібліятэчна-бібліяграфічнага абслугоўвання карыстальнікаў бібліятэкі (месца працы слухача) па краязнаўстве.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [1, с. 22–38; 4, с. 38–43; 7; 9, с. 43–59; 12, с. 73–78; 16, с. 239–244; 19, с. 20–21; 22].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанне № 28–30).

Тэма 2.3 Навукова-метадычная і навукова-даследчая дзейнасць бібліятэкі па краязнаўству

Заданне (2 гадзіны)

Вывучыць з выкарыстаннем рэкамендуемай літаратуры наступныя пытанні:

1. Арганізацыя навукова-даследчай дзейнасці па краязнаўстве ў бібліятэках. Напрамкі навуковых даследаванняў.

2. Арганізацыя, сучасныя формы навукова-метадычнай дзейнасці па краязнаўстве ў бібліятэках.

3. Даць характарыстыку асноўным напрамкам навукова-даследчай дзейнасці па краязнаўстве Вашай бібліятэкі (месца працы слухача).

4. Даць характарыстыку асноўным напрамкам навукова-метадычнай дзейнасці па краязнаўстве Вашай бібліятэкі (месца працы слухача).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [21, с. 149–156; 26, с. 610–618].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 2; 3; 5; 30).

Тэма 2.4 Матэрыяльна-тэхнічная база дзейнасці бібліятэкі па краязнаўству

Заданне 1 (1 гадзіна)

Падрыхтаваць матэрыялы, неабходныя для абмеркавання на круглым сталe, па пытаннях:

1. Мясцовая публічная бібліятэка як прадмет бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства і помнік мясцовай гісторыі і культуры.

2. Архітэктурна-планіровачнае і тэхналагічнае аблічча, інтэр’ер мясцовай публічнай бібліятэкі як сродак краязнаўчага ўздзеяння на карыстальнікаў.

Заданне 2 (1 гадзіна)

Дайце характарыстыку будынку бібліятэкі (на прыкладзе канкрэтнай бібліятэкі, месца працы слухача і інш.) як аб’екту краязнаўчай дзейнасці бібліятэкі і вызначце, як выкарыстоўваецца асаблівасць будынка бібліятэкі, яго інтэр’ер для краязнаўчага ўздзеяння на карыстальнікаў бібліятэкі?

Літаратура для самастойнага вывучэння: [3, с. 7–15; 16, с. 239–244; 20, с. 407–413; 26, с. 623–631].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 3; 31).

Тэма 2.5 Краязнаўчае бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства

Заданне (2 гадзіны)

Падрыхтаваць матэрыялы, неабходныя для абмеркавання на круглым сталe, па наступных пытаннях:

1. Бібліятэчна-бібліяграфічнае крязазнаўства (бібліятэчнае крязазнаўства) як міждысцыплінарны навуковы напрамак, які спалучае бібліятэказнаўчыя, бібліяграфазнаўчыя, кнігазнаўчыя аспекты вывучэння крязазнаўчай дзейнасці бібліятэк.

2. Кампанентная структура бібліятэчнага крязазнаўства.

3. Цэнтры крязазнаўчага бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства.

4. Асноўныя накірункі навуковых даследаванняў. Айчынныя і замежныя даследчыкі ў галіне бібліятэчнага крязазнаўства.

5. Прааналізаваць рэгіянальны цэнтр крязазнаўчага бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства (рэгіён – месца працы слухача).

Літаратура для самастойнага вывучэння: [20, с. 407–413; 21, с. 149–156; 26, с. 636–643].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 3; 32).

Форма бягучай атэстацыі – залік.

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар ІПКіПК

А.А.Філіпаў

. .2022

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ БЯГУЧАЙ АТЭСТАЦЫІ СЛУХАЧОЎ

Пытанні для правядзення заліку па дысцыпліне “Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства”

1. Краязнаўства як грамадская з’ява.
2. Узнікненне і развіццё бібліятэчна-бібліяграфічнага краязнаўства Беларусі.
3. Краязнаўчая дзейнасць бібліятэк: змест, спецыфіка, арганізацыя, прамоцыя.
4. Тэарэтычныя праблемы вызначэння асноўных паняццяў краязнаўчай дзейнасці бібліятэк.
5. Краязнаўчае бібліятэказнаўства і бібліяграфазнаўства. Арганізацыя краязнаўчай дзейнасці бібліятэк Беларусі.
6. Карыстальнікі краязнаўчай інфармацыі, іх інфармацыйныя патрэбнасці.
7. Спецыфіка краязнаўчага фонда бібліятэкі.
8. Асаблівасць тэхналагічных этапаў фарміравання краязнаўчага фонду бібліятэкі.
9. Фонд мясцовых дакументаў.
10. Асаблівасці фондаў краязнаўчых і мясцовых дакументаў бібліятэк розных тыпаў.
11. Краязнаўчы даведачна-бібліяграфічны апарат (КДБА) бібліятэкі.
12. Краязнаўчыя каталогі, форма прадстаўлення.
13. Краязнаўчыя картатэкі і базы даных (БД) .
14. Каталогі мясцовых дакументаў: прызначэнне, аб’екты адлюстравання, структура.
15. Рэгіянальныя зводныя каталогі бібліятэк Беларусі (РЗЭК).
16. Фактаграфічныя краязнаўчыя базы даных.
17. Краязнаўчы даведачна-бібліяграфічны фонд (КДФ) бібліятэкі.
18. Фонд неапублікаваных краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў.
19. Метадычныя асаблівасці падрыхтоўчага, аналітычнага этапаў падрыхтоўкі краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў.
20. Метадычныя асаблівасці сінтэтычнага, заключнага этапаў падрыхтоўкі краязнаўчых бібліяграфічных дапаможнікаў.
21. Метадычныя асаблівасці падрыхтоўкі асобных тыпаў і жанраў рэкамендацыйных (папулярных) краязнаўчых дапаможнікаў.

22. Метадычныя асаблівасці падрыхтоўкі асобных тыпаў і жанраў навукова-дапаможных краязнаўчых дапаможнікаў.

23. Метадычныя асаблівасці падрыхтоўцы фактаграфічных інфармацыйных прадуктаў.

24. Класіфікацыя краязнаўчых электронных інфармацыйных прадуктаў.

25. Краязнаўчыя электронныя інфармацыйныя прадукты: асаблівасці стварэння.

26. Краязнаўчая інфармацыя на вэб-сайтах бібліятэк.

27. Якасць электронных краязнаўчых прадуктаў.

28. Асаблівасць індывідуальнага, групавога (калектыўнага) бібліятэчна-бібліяграфічнага абслугоўвання па краязнаўстве.

29. Спецыфіка франтальнага (масавага) бібліятэчна-бібліяграфічнага абслугоўвання па краязнаўстве.

30. Навукова-даследчая і навукова-метадычная дзейнасць бібліятэкі па краязнаўстве.

31. Матэрыяльна-тэхнічная база дзейнасці бібліятэкі па краязнаўстве.

СПІС РЕКАМЕНДУЕМАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная

1. Библиотечное краеведение в сохранении и продвижении документального наследия России [Электронный ресурс]: методические рекомендации / под редакцией Л. Г. Тараненко, О. В. Дворовенко ; библиогр. ред. Л. О. Миронова ; рецензенты: А. В. Предеина, Н. М. Барабанщикова. – Кемерово : Кемеров. гос. ин-т культуры, 2022. – 100 с. – Режим доступа: <http://ozm.kemgik.ru/bibliosconf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

2. Нацыянальныя дакументы Беларусі: метадыка і тэхналогія сучаснай бібліятэчнай працы : навукова-метадычнае выданне [Электронный ресурс] / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. – Мінск : Нацыянальная бібліятэка Беларусі, 2019. – С. 125–153. – (Серыя “БібліяКансультант” ; вып. 7). – Рэжым доступу: <https://e-catalog.nlb.by/Record/BY-NLB-br0001533423>. – Дата доступу: 03.06.2022.

3. Саітава, В. І. Бібліятэчна-бібліяграфічнае краязнаўства : вучэбна-метадычны дапаможнік / В. І. Саітава ; Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. – Мінск : БДУКМ, 2021. – С. 7–15.

Дадатковая

4. Балацкая, Н. М. Краеведческая деятельность региональных библиотек: новая модель / Н. М. Балацкая, А. М. Ковалёва, М. Б. Мартиросова // Библиография. – 2017. – № 5. – С. 38–43.

5. Балацкая, Н. М. Веб-архивирование как задача национальной и краеведческой библиографии [Электронный ресурс] / Н. М. Балацкая, М. Б. Мартиросова // Библиосфера. – 2021. – № 3. – С. 12–17. – Режим доступа: <https://doi.org/10.20913/1815-3186-2021-3-12-17>. – Дата доступа: 03.06.2022.

6. Белорусский коммуникативный формат представления авторитетных/нормативных записей в машиночитаемой форме (BELMARC/Authorities), 2-я редакция (2013) [Электронный ресурс]. – 2-я редакция. – [Минск : Национальная библиотека Беларуси, 2013]. – Режим доступа: <https://nlb.by/content/bibliotekaryam/belmarc/belmarc-authorities/>. – Дата доступа: 03.06.2022.

7. Белорусский коммуникативный формат представления библиографических записей в машиночитаемой форме (BELMARC) [Электронный ресурс]. – 2-я редакция. – [Минск : Национальная библиотека Беларуси, 2012]. – Режим доступа: <https://nlb.by/content/bibliotekaryam/belmarc/>. – Дата доступа: 03.06.2022.

8. Березкина, Н. Ю. Краеведческая работа публичных библиотек Беларуси: инновационный подход [Электронный ресурс] / Н. Ю. Березкина // Культура Беларуси: реалии современности : VII Международная научно-практическая конференция, посвященная Году малой родины в Республике Беларусь (Минск, 4 октября 2018 г.) : сборник научных статей / Белорусский

государственный университет культуры и искусств. – Минск, 2018. – С. 35–40. – Режим доступа: <http://repository.buk.by/123456789/19337>. – Дата доступа: 03.06.2022.

9. Гендина, Н. И. Библиотека в едином информационном пространстве: необходимость создания электронных путеводителей по интернет-ресурсам / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова // Научные и технические библиотеки. – 2018. – № 7. – С. 43–59.

10. Городецкая, С. И. Новое краеведение. Технологии и/или человек / С. И. Городецкая // Материалы V Международного конгресса “Библиотека как феномен культуры” : Комфортная среда библиотек: новые технологические и материально-технические решения, Минск, 18–19 октября 2018 г. / Национальная библиотека Беларуси ; [сост. А.А. Суша]. – Минск, 2018. – С. 70–77.

11. Ишутина, Е. Из опыта создания региональной сети сводного электронного каталога библиотек Беларуси / Е. Ишутина, Л. Фисенко // Бібліятэчны свет. – 2018. – № 2. – С. 21–22.

12. Лютова, Н. К. Формирование фонда региональных документов: анализ понятийного аппарата [Электронный ресурс] / Н. К. Лютова // Библиосфера. – 2017. – № 1. – С. 73–78. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-fonda-regionalnyh-dokumentov-analiz-ponyatiynogo-apparata/viewer>. – Дата доступа: 03.06.2022.

13. Нацыянальныя дакументы Беларусі: метадыка і тэхналогія сучаснай бібліятэчнай працы : навукова-метадычнае выданне / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. – Мінск : Нацыянальная бібліятэка Беларусі, 2019. – С. 125–153. – (Серыя “БібліяКансультант”; выпуск 7).

14. Никифорова, О. Креативное краеведение: расширяя границы [Электронный ресурс] / О. Никифорова // Культура : теория и практика. – 2021. – №2(41). – Режим доступа: <http://theoryofculture.ru/issues/119/1453/>. – Дата доступа: 03.06.2022.

15. Предеина, А. В. Базы данных библиотек: актуальные вопросы создания и использования [Электронны рэсурс] / А. В. Предеина // Бібліяпанарама / Брэсцкая абласная бібліятэка імя М. Горкага, Адзел бібліятэказнаўства ; [складанне і рэдакцыя: Л. К. Кароль, А. С. Кузьміна]. – Мінск : БудМедыяПраект, 2019. – Вып.22. – С. 102–106. – Рэжым доступу:http://www.brl.by/resursy/pechatnye-izdaniya/bibliopanorama_22.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

16. Предеина, А. В. Каталогизация краеведческих документов в цифровой среде: к вопросу нормативно-методического обеспечения [Электронный ресурс] / А. В. Предеина, А. И. Федорина // Культура Беларуси: реалии современности : X Международная научно-практическая конференция (Минск, 7 октября 2021 г.) : сборник научных статей / Белорусский государственный университет культуры и искусств. – Минск, 2021. – С. 239–244. – Режим доступа: <http://repository.buk.by:8080/bitstream/handle/123456789/24848/KATALOGIZA>

CIYA%20KRAEVEDCHESKIH%20DOKUMENTOV%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Дата доступа: 03.06.2022.

17. Предеина, А. В. Краеведческий аспект социокультурной деятельности по экологии областных библиотек Беларуси [Электронный ресурс] / А. В. Предеина // Культура Беларуси: реалии современности : VIII Международная научно-практическая конференция, посвященная Году малой родины в Республике Беларусь (Минск, 10 октября 2019 г.) : сборник научных статей / Белорусский государственный университет культуры и искусств. – Минск, 2019. – С. 431–438. – Режим доступа: <http://repository.buk.by/123456789/21239>. – Дата доступа: 03.06.2022.

18. Предеина, А. В. Региональные сводные электронные каталоги как корпоративный информационный ресурс библиотек Беларуси: вопросы отражения краеведческого компонента [Электронный ресурс] / А. В. Предеина, А. И. Федорина // Культура: теория и практика / Московский государственный институт культуры. – 2021. – № 3. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/regionalnye-svodnye-elektronnye-katalogi-kak-korporativnyu-informatsionnyu-resurs-bibliotek-belarusi-voprosy-otrazheniya/viewer>. – Дата доступа: 03.06.2022.

19. Робак, С. Краязнаўчы лекторы на калёсах / С. Робак // Бібліятэчны свет. – 2020. – № 2. – С. 20–21.

20. Саітава, В. І. Прэзентацыйны кампанент камунікацыйнай дзейнасці бібліятэкі па распаўсюджванні краязнаўчых ведаў [Электронны рэсурс] / В. І. Саітава, С. В. Зыгмантовіч // Культура. Наука. Творчество : XIII Международная научно-практическая конференция, посвященная 75-летию освобождения Беларуси от немецко-фашистских захватчиков (Минск, 16 мая 2019 г.) : сборник научных статей / Белорусский государственный университет культуры и искусств, Белорусская государственная академия музыки, Белорусская государственная академия искусств. – Минск, 2019. – С. 407–413. – Режим доступа: <http://repository.buk.by/123456789/20662>. – Дата доступа: 03.06.2022.

21. Саітава, В. І. Сучасныя тэндэнцыі бібліятэчнага краязнаўства ў лічбавым фармаце: беларускі вопыт [Электронны рэсурс] / В. І. Саітава, С. В. Зыгмантовіч // Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. – 2018. – № 2 (30). – С. 149–156. – Режим доступа: <http://repository.buk.by/123456789/19192>. – Дата доступа: 03.06.2022.

22. Саітова, В. І. Генеалогическое направление краеведческой деятельности библиотек [Электронный ресурс] / В. И. Саитова, С. В. Зыгмантович // Пятнадцатые Денисьевские чтения : материалы Международной научно-практической конференции по библиотековедению, библиографоведению, книговедению и проблемам библиотечно-информационной деятельности, 18–19 декабря 2018 года / Орловский государственный институт культуры. – Орел, 2019. – Режим доступа: <http://repository.buk.by:8080/handle/123456789/22376?show=full>. – Дата доступа: 03.06.2022.

23. Саитова, В. И. Краеведение в дискурсе социокультурной деятельности библиотеки [Электронный ресурс] / В. И. Саитова, С. А. Павлова // Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. – Мінск, 2022. – № 2 (44). – С. 101–109. – Режим доступа: <http://repository.buk.by:8080/handle/123456789/25339?show=full>. – Дата доступа: 03.06.2022.

24. Сакова, О. Я. Предметизация краеведческих документов (на примере Кемеровской области) : учебно-практическое пособие / О. Я. Сакова, Т. П. Рудакова. – М. : Литера, 2018. – 111 с. – (Современная библиотека).

25. Сукиасян, Э. Р. Краеведческие таблицы ББК. Новый этап работы / Э. Р. Сукиасян // Библиография. – 2020. – № 2. – С. 30–38.

26. Тараненко, Л. Г. Качество электронных краеведческих продуктов: опыт разработки критериев и экспертизы [Электронный ресурс] / Л. Г. Тараненко, Л. О. Миронова // Библиотековедение. – 2020. – Т. 69, № 6. – С. 581–691. – Режим доступа: <https://doi.org/10.25281/0869-608X-2020-69-6-589-601>. – Дата доступа: 03.06.2022.

27. Тараненко, Л. Г. Краеведческая деятельность библиотек в электронной среде: состояние и перспективы развития : монография / [науч. ред. И. С. Пилко]. – Кемерово : [Кемеровский государственный институт культуры], 2018. – 287 с.

28. Штратникова, А. В. Библиография библиографии / А. В. Штратникова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Юрайт, 2020. – С. 20–23.

Нарматыўныя прававыя акты

29. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры [Электронны рэсурс] : 20 ліпеня 2016 г., № 413-З : прыняты Палатай прадстаўнікоў 24 чэрвеня 2016 г. : адобр. Саветам Рэсп. 30 чэрвеня 2016 г. – Рэжым доступу: <https://pravo.by/document/?guid=12551&p0=Hk1600413>. – Дата доступа: 03.06.2022.

30. Государственная программа “Культура Беларуси” на 2021–2025 гг. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://pravo.by/upload/docs/op/C22100053_1612558800.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

31. Палажэнне аб краязнаўчай дзейнасці бібліятэк Рэспублікі Беларусь [Электронны рэсурс] : зацв. старшынёй Савета Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі 28.05.2021 г. – Рэжым доступу: https://www.nlb.by/content/novosti/2021/Palazhennie_krayaznauchay.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

32. Положение об обязательном бесплатном экземпляре документов [Электронный ресурс] : от 03.09.2008 г. № 1284 (в ред. от 10.08.2009 г. № 1052). – Режим доступа: <https://natbook.org.by/index.php?id=25>. – Дата доступа: 03.06.2022.